

Preguntes habituals sobre les dates

Dr. Steven Zucker i Dr. Beth Harris

Setembre de 2019

Resum

Els historiadors d'art Steven Zucker i Beth Harris proposen una mirada sobre la importància de les dates en el treball de comprendre i analitzar les manifestacions artístiques. Traducció i adaptació de Xavier Belanche per a la matèria de Fonaments de les Arts (IOC) - Curs 2018-2019

Un dels elements importants de l'estudi de les diferents manifestacions artístiques de la humanitat és la **cronologia**, és a dir, ubicar-les correctament dins d'una línia del temps. La major part de les obres que estudiareu al llarg dels diferents semestres del curs de **Fonaments de les arts** no només tindran un nom que les identifiqui -acompanyat del nom del creador o creadora, si es coneix l'autoria- (*La torre Eiffel*, les piràmides de Gizeh, el Partenó, la *Mona Lisa* de Leonardo da Vinci, el *Guernica* de Picasso...), sinó també d'una **data** que la situa en un determinat moment de la Història. La informació cronològica de l'obra (sigui una pintura, una escultura, una obra arquitectònica, una fotografia...) té un valor enorme: us permetrà aproximar-vos a l'obra de la perspectiva del context històric i, per tant, us ajudarà a entendre bona part del significat i finalitat de l'obra. Dit d'una altra manera, no podríem entendre correctament la finalitat i origen del Partenó (erigit entre els anys 448 aC i 430 aC) de l'Acròpoli d'Atenes (Grècia) si la ubiquessim en el moment històric del Barroc. O creure que una pintura de Van Gogh com **La nit estelada** (pintada el 1889) forma part del Renaixement.

La finalitat d'aquest breu document és **ajudar-vos a conèixer i interpretar correctament les dates que trobareu associades a les obres d'art** i, de pas, aprofitareu per saber una mica més del nostre calendari.

Des de quan fem servir el calendari actual?

En el moment de redactar aquest text, sobre la pantalla del meu mòbil m'informa que és dijous, 6 de setembre de 2018. L'any (2018) representa el nombre d'anys

Figura 1: Partenó. Foto realitzada el 1978. Font: Wikipedia

Figura 2: Van Gogh, *La nit estelada* (1889). Font: Wikipedia

que han passat des de que es creu va nèixer Jesuscrist. Si en lloc de Jesuscrist la societat hagués considerat el naixement dels Beatles (1960), llavors avui seria dijous, 6 de setembre de 58. D'altra banda, si Jesús hagués utilitzat un calendari, no hauria utilitzat el nostre, oi?

El nostre calendari s'anomena **calendari gregorià** i va ser instituït pel papa Gregori XIII en 1582. Hi ha molts altres calendaris. Moltes poques societats han utilitzat calendaris vinculats als anys que governaven els seus reis. I hi ha nombrosos calendaris, més enllà del calendari gregorià, que encara s'utilitzen avui. Per exemple, el 2012 equival a 1434/35 al calendari islàmic i 5772-73 al calendari jueu (ambdós són lunars, basats en els cicles de la lluna).

Figura 3: Retrat de Gregori XIII. Font: Wikipedia

aC o a. e. c.?

D'acord amb la Wikipedia catalana, el terme **abans de Crist**

s'empra per referir i datar els anys i segles anteriors a l'era cristiana, que comença amb l'any convencional del naixement de Jesucrist. Encara que existeix controvèrsia sobre l'any de naixement de Jesucrist, això no és important per a la utilització del terme. Les poques dades disponibles apunten que aquesta data podria estar situada entre els anys 7 aC i el 4 aC.

Les obres i manifestacions que incorporen aquesta abreviació per a identificar que, d'acord amb el calendari gregorià, van ser realitzades en un moment anterior al naixement de Jesucrist. Fixeu-vos en la fitxa tècnica del Partenó on s'ha ressaltat en vermell els camps dedicats a les dates de començament i acabament de l'obra:

Partenó

temple peripter

Dades bàsiques	
Tipus	temple grec
Forma part de	Acròpoli d'Atenes
Arquitectes	Ictinos Cal·lícrates
Començament	448 - 447 aC
Acabament	438 aC
Dedicat a	Atena

Figura 4: Fitxa tècnica del Partenó. Font: Wikipedia

Deduïm que el Partenó va se construït i finalitzat en gairebé deu anys, del 448 al

438 **abans de Crist** (aC).

I si l'obra és posterior al naixement de Crist?

En aquest cas es fa servir l'acrònim **AD** que, d'acord amb la Wikipedia:

Anno Domini (en llatí, *l'any del Senyor*), abreujat AD, és un sufix que s'afegeix a una data i que indica que la xifra antecendent està referenciada a partir de l'any cristià del naixement de Jesucrist (Jesús de Natzaret), considerat l'inici de l'era cristiana.

Una mica més endavant trobareu que l'*Anno Domini* ha estat reemplaçada per **dC**:

Avui dia, aquesta expressió ha estat substituïda, ja que per numerar els anys de l'era cristiana s'emptra amb més freqüència la seva expressió equivalent «després de Crist». Per exemple, els anys 1492 AD i 1492 dC representen ambdós l'any que Colom va arribar a Amèrica. També s'accepta la forma d. de C.

Però, cal estar subjectes a la referència cristiana pel que fa a la cronologia de les obres?

Actualment, des d'una bona part dels acadèmics de llengua anglosaxona, van proposar una alternativa menys lligada a la cultura cristiana i, per tant, més neutral en relació a les creences religioses. Parlem de l'**Era comuna (EC)** i **abans de l'era comuna (AEC)**. L'equivalent en català d'aquests termes són **abans de la nostra era** (abreujat **a. de la n. e.**) i **de la nostra era** (abreujat **de la n.e.**); per exemple, l'any 50 de la nostra era (abreujat: l'any 50 de la n.e.), o l'any 50 abans de la nostra era (abreujat: l'any 50 a. de la n.e.).

Circa?

Generalment, trobareu obres o manifestacions artístiques que, a la seva data de creació, li precedeix l'acrònim "**c**" o "**ca**". Aquestes abreviacions corresponen al la paraula llatina **circa** que significa *al voltant de*, però que en el context de les dates també pot significar *aproximadament*. S'utilitza aquest acrònim quan desconeixem exactament quan va succeir un esdeveniment (com, per exemple, la producció o creació d'una obra d'art). Si trobeu la següent expressió **c. 400 a. de la n. e.** significa *400 anys aproximadament abans de la nostra era*.

Per què l'any 2018 correspon al segle XXI?

Vivim en el **segle XXI** (o 21), això és, als 2000. De manera similar que quan diem **segle XX** per referir-nos a qualsevol any del 1900 fins al 1999. Aquesta organització del temps es dedueix del nostre calendari: la primera centúria inclou els primers 100 anys (no existeix l'any 0!), és a dir, del 1 a l'any 100; la **segon segle**

(o centúria) de la n.e. correspon als anys 101-200 de la nostra era, i així cap a endavant...